

HJÆLPEMIDDEL 10

"Ikke-statsborgere, udlændinge i deres eget land", artikel af Camille Petit

De var statsborgere i et land, der ikke længere findes. De er ikke statsløse eller udlændinge. De kaldes for "ikke-statsborgere". Omkring 280.000 mennesker i Letland har denne komplicerede status i dag som følge af Sovjetunionens sammenbrud. Spørgsmålet er repræsentativt for den vanskelige integration af landets russiske mindretal.

"I 1993 mistede jeg mit statsborgerskab. Jeg kunne ikke arbejde for Rigas byråd længere. Jeg kunne ikke længere købe jord. Jeg kunne ikke længere arbejde i et politisk parti. Jeg forstod, at jeg var en andenrangs statsborger." Aleksandr Gaponenko har boet i Letland i tres år, men betragtes som en "ikke-statsborger" i sit hjemland. At have denne status indebærer, at han ingen politiske rettigheder har, og at han er forbudt adgang til visse erhverv, der har forbindelse med offentlige og retlige sektorer. Bortset fra disse undtagelser har han samme rettigheder som alle lettiske borgere.

En kompleks identitet

Hans identitet har flere rødder. Den er splittet mellem hans blandede familiebaggrund, den russiske kultur, han voksede op med, og Letland, hans hjemland - hvor han altid har boet. Han identificerer sig selv som russisk først.

<http://www.euroviews.eu/2014/2014/04/29/aliens-in-their-own-country/>

Lydoptagelse med Aleksandr Gaponenko (32 sekunder)

Andre betragter sig selv som lettisk og russisk. Det er tilfældet for Elizabete Krivcova, som er medstifter af Landsorganisationen for Ikke-statsborgere sammen med Aleksandr Gaponenko -en NGO, der fremmer fulde demokratiske rettigheder for dem. Hun blev naturaliseret i halvfemserne for at kunne blive advokat.

<http://www.euroviews.eu/2014/2014/04/29/aliens-in-their-own-country/>

Lydoptagelse med Elizabete Krivcova (36 sekunder)

"Eksamenen er meget ideologisk"

Disse mange og komplekse identiteter er en hindring for naturalisering, eftersom deres russiske arv er i modstrid med den lettiske. For at opnå lettisk statsborgerskab skal ikke-statsborgere bestå en prøve i at være flydende i lettisk og en prøve med viden om nationalsangen, væsentlige historiske fakta og de grundlæggende principper i den nationale forfatning. Det anses for at være urimeligt af mange ikke-statsborgere.

"Denne eksamen er meget ideologisk. Du er nødt til at erkende, at Letland var besat af Rusland. Spørgsmålene om Sovjettiden handler kun om den mørke side. Hvad angår økonomi, handler det om industrialisering og tvungen kollektivisering i landbrugssektoren. Når det handler om menneskers liv, er det om undertrykkelse. En af mine venner forklarede mig, hvordan han forberedte den. Han sagde: "Jeg ved, hvad jeg mener om historien, men til eksamen er jeg nødt til at tænke præcis det modsatte for at få de rigtige svar", forklarer Elizabete Krivcova.

For Aleksandr Gaponenko, der altid nægtede at lade sig naturalisere, betød det at tage lettisk statsborgerskab at tilslutte sig regeringens politik. "For at bestå eksamen er det nødvendigt at bekræfte, at jeg er enig med denne samfundsmodel, og jeg er helt uenig. Jeg ønsker ikke at acceptere, at Letland kun er for etniske letter."

Valerij Komarov er også en tidligere ikke-statsborger, som blev naturaliseret, da hans første barn blev født for omkring ti år siden. "At bestå eksamen betød, at jeg erkendte, at jeg var indvandrer, selvom jeg er født i Letland, og jeg altid har boet der. Det er ikke min skyld, hvis den geopolitiske situation ændrede sig. Så jeg gjorde det for min søn for at undgå, at han også fik denne status," siger han.

Ruslands indflydelse

Naturaliseringsprocessen er endnu mindre tillokkende, da den russiske regering har besluttet at tilbyde visumfri indrejse til Rusland for ikke-statsborgere i 2008 - et attraktivt tilbud for nogle af dem, der stadig har familie i Rusland. Påvirkningen fra øst ses også indirekte gennem en forskel i pensionssystem og økonomiske ydelser til russiske statsborgere, der inciterer ikke-statsborgere til at vælge Rusland. Siden 2010 har de oversteget antallet af dem, der modtager lettisk statsborgerskab, og er fortsat med at stige. Selv om der ingen undersøgelser er om årsagerne til, at ikke-statsborgere vælger russisk statsborgerskab snarere end den lettiske, indrømmer Kontoret for medborgerskab og

HUSET FOR EUROPÆISK HISTORIE

migrationsanliggender, at tidligere pensionsalder kan være årsagen. Ifølge Gaponenko, er det også en form for protest mod den lettiske regerings politik over for det russiske mindretal.

En fastlåst situation

I dag er problemet stadig uløst, da regeringen ikke anser ikke-statsborgere legitime nok til automatisk at modtage statsborgerskab i Letland. Antallet af ikke-statsborgere er faldet fra 730.000 til 280.000 i løbet af knap tyve år. Det er hovedsageligt på grund af dødsfald, eftersom kun 140.000 er blevet naturaliserede siden oprettelsen af denne status. Karlis Eihenbaums, udenrigsministerens pressesekretær, forklarer, hvorfor problemet ikke er så let at løse.

<http://www.euroviews.eu/2014/2014/04/29/aliens-in-their-own-country/>

Lydoptagelse af Karlis Eihenbaums (1:44)

Selvom den lettiske regering udelukker automatisk naturalisation, fortsætter den alligevel med at tilskynde ikke-statsborgere til at søge. Gennem årene er eksamenerne i det lettiske sprog og historie blevet forenklet og loven om statsborgerskab ændret for at lette proceduren. Naturalisationsgebyret er blevet reduceret flere gange for nogle mennesker (lavindkomstgrupper, arbejdsløse, pensionerede) og afskaffet for politisk undertrykte og handicappede. Men Landsorganisationen for ikke-statsborgere ønsker meget mere end en lettere naturalisationsproces. En materiel kompensation, en anden politik over for etniske russere og færre restriktioner i forhold til erhverv ville være det første skridt. Men der er ingen dialog overhovedet med den lettiske regering. Folk, der arbejder i denne organisation, har endda den overbevisning, at den "venter på, at alle ikke-statsborgere dør".

Valget til Europa-Parlamentet - det næste håb

De næste håb for ændringer vender sig mod den europæiske side. "Der er udsigt til, at socialdemokraterne og venstrefløjspartier vil komme til tops i Europa-Kommissionen og Parlamentet efter valget," siger Elizabete Krivcova. Men som Aleksandr Gaponenko påpeger, "som en ikke-statsborger uden politiske rettigheder, kan jeg ikke påvirke dette."

Se den interaktive tidsplan i slutningen af artiklen for at lære mere om den historiske baggrund for skabelsen af denne status.

Kilde: [Euroviews 2014](#)

- Hvad er de største udfordringer for de etniske russere i Letland?
- Hvordan har historien bidraget til den nuværende situation i landet?
- Hvordan har den lettiske regering håndteret denne situation?
- Hvilke forslag kommer dine elever med for at løse nogle af problemerne?